

ĐỨC PHẬT VÀ GIÁO PHÁP CỦA NGÀI

TỊNH MINH dịch Việt, 1992

(Trích bài trang web: <http://www.budsas.org/uni/u-phatgiaophap/giaophap-02.htm>)

The Prince Saw the Facts	HOÀNG TỬ CHỨNG KIẾN CÁC SỰ KIỆN
When the Prince reached manhood the King decided that it was time he married, for he thought that if the prince had home ties, such as a wife and children, he would not want to leave and become the Buddha, but would instead become the great king.	Khi hoàng tử đến tuổi trưởng thành, quốc vương quyết định lập gia đình cho chàng vì ngài nghĩ rằng nếu hoàng tử có những mối ràng buộc gia đình như vợ con thì chàng sẽ không muốn xuất gia thành Phật mà sẽ trở thành đại vương.
In the East, in those days, a prince who desired to marry must first prove his bravery and strength. The king accordingly, invited the princes and warriors from many parts of the country to meet the prince in wrestling, shooting matches, in swimming contests and many other manly sports, and in all of them the Prince came out victorious.	Ở Đông Phương, vào những ngày đó, một hoàng tử muốn lấy vợ, trước hết phải chứng tỏ tính can trường dũng mãnh của mình. Do đó, quốc vương mời tất cả thái tử, võ tướng từ khắp nơi trong nước đến gặp hoàng tử trong các cuộc đò vật, bắn cung, bơi lội và các môn thể thao mạnh bạo khác, môn nào hoàng tử cũng thắng cả.
When the games were over the princesses who were present walked before the prince, that he might choose from among them a wife suited to his position. The young maidens walked with downcast faces. They were shy and nervous, and the prince could scarcely get to see whether they were beautiful or not. At the end of the procession walked a lovely young girl, and as she passed the prince she gave him such a roguish smile that at once he fell in love with her and chose her for his bride. Her name was Yoshodhara, daughter of King Koli. Their wedding was celebrated for one whole week, with much rejoicing.	Khi cuộc so tài kết thúc, các công chúa hiện diện bước ra trước mặt hoàng tử để chàng chọn người làm vợ, phù hợp với vị thế của chàng. Các thiếu nữ đều cúi mặt bước ra. Họ e thẹn và xúc động. Hoàng tử khó có thể xác định vẻ đẹp của họ. Cuối cuộc trình diễn, một thiếu nữ xinh xắn đi qua trước mặt hoàng tử và tặng chàng một nụ cười kín đáo đến độ chàng yêu nàng và chọn nàng làm vợ ngay. Tên nàng là Da-du-đà-la (Yoshodhara), ái nữ của vua Thiện-giác (Koli). Hôn lễ của họ được tổ chức cả tuần với biết bao hân hoan vui thú.
After the prince had been married about one year he asked the king to give him permission to go into the city and see how the people lived beyond the palace gates. The king was worried and he feared that the prince would see things which would make him sad, for many people were poor and sickly and he had tried to keep such things away from his son's eyes. However, he could not refuse and gave orders that the streets should be decorated and that the people should keep a holiday on that day, wearing their brightest and best clothes, so that the prince should only see joy and happiness all around.	Sau khi hoàng tử kết hôn khoảng được một năm, chàng xin phép quốc vương ra phố xem cảnh sinh hoạt của dân chúng bên kia cổng tường hoàng cung. Quốc vương lo sợ hoàng tử chứng kiến bao cảnh thảm sầu, Ngài đã cố gắng che dấu, không để những người nghèo khổ tật bệnh vất vưởng trước mặt con mình. Tuy nhiên, ngài không thể từ chối. Ngài ra lệnh đường sá phải được trang hoàng lộng lẫy, dân chúng phải nghỉ việc và ăn mặc y phục sang trọng rực rỡ nhứt ngày hôm đó để hoàng tử đâu đâu cũng chỉ thấy cảnh hân hoan, hạnh phúc.
Early one morning, three days later the prince set forth to see the city of Kapilavatthu. Flags were flying from all the houses and the streets were decorated with garlands of flowers. Everyone seemed bright and happy, and the people thronged the streets to watch the Prince ride by. They were all dressed in their best clothes and shouted loving greetings to him from	Ba hôm sau, vào một buổi sớm mai, hoàng tử lên đường xem thành Ca-tỳ-la-vệ. Cờ phướn tung bay mọi nhà, đường phố giăng đầy hoa lá, người nào cũng lộ vẻ tươi vui, hạnh phúc, dân chúng tụ tập trên các phố phường để xem hoàng tử cỡi ngựa đi qua. Họ mặc quần áo xinh đẹp nhất và cất lời thân thương chào chàng từ khắp mọi phía.

every side.	
"What a beautiful place this earth is," exclaimed the Prince, "everybody is so happy!"	"Trái đất này là nơi đẹp để biết bao!" Hoàng tử tán thán: "Ai ai cũng vui vẻ hạnh phúc".
Just as he said this his glance fell upon an aged man standing at the side of the road. The old man's eyes were sunken and watery, his limbs were shaking and he could scarcely stand.	Vừa nói xong là chàng thấy ngay một cụ già đang đứng bên lề đường. Hai mắt sâu hoắm, chèm nhèm, tay chân run rẩy, lão khó mà đứng vững được.
"Why is he shaking like that, what makes him look so strange?" asked Siddhartha.	"Tại sao người ấy run thế? Sao trông kỳ cục thế?" Tất-đạt-đa hỏi.
"That is an old man," answered the attendant. " All who live long enough become like that." The Prince said nothing, but his face grew sad and wistful.	"Đó là một người già" thị vệ đáp "Ai sống lâu rồi cũng như thế cả". Hoàng tử không nói gì nhưng khuôn mặt hiện lên nét đăm chiêu, buồn chán.
They rode on for some time in silence when suddenly a young man by the side of the road threw up his hand with a loud cry and fell upon his face on the ground. The people around rushed to his aid and helped to raise him up.	Họ tiếp tục im lặng lên ngựa được một lúc thì bỗng dưng có một thanh niên bên lề đường đành chịu úp mặt xuống đất khóc than thê thảm. Những người chung quanh vội đến đỡ hắn đứng lên.
"Oh! " exclaimed the prince, " what is the matter with him? "	"Ồ", hoàng tử cất tiếng hỏi "Cậu ấy làm sao thế?"
"He has been taken ill," the people answered.	"Cậu ấy bị bệnh" dân chúng đáp.
On they rode again, returning to the palace by a new way. Down a sidestreet, came a strange procession men bearing a stretcher and women walking behind and wailing. " Whatever are they doing? "asked the prince.	Họ lại tiếp tục lên ngựa trở về hoàng cung bằng một lộ trình mới. Nhưng bên kia đường lại hiện ra đám rước kỳ lạ, các ông khiêng một cái cáng, các bà theo sau than khóc. "Họ đang làm gì thế?" hoàng tử hỏi.
"It is a funeral," answered Channa, the attendant; "the young man upon the stretcher is dead and they are taking his body to be burned."	"Đó là một đám ma" Xa-nặc (Channa), người thị vệ đáp. "Cậu thanh niên trên chiếc cáng kia chết rồi, họ đang đem thi thể của hắn đi thiêu đốt".
The Prince could bear no more and rode swiftly to the palace. But coming to the gates he stopped, for there by the roadside sat a monk, barefooted, dressed in a long robe, a begging bowl in his hand.	Không chịu được nữa, hoàng tử hối hả lên ngựa quay về hoàng cung. Nhưng đến cổng thành chàng dừng lại, chàng bắt gặp một tu sĩ đi chân đất, vận y vàng, tay bê bình bát, ngồi bên vệ đường.
"Why do you beg for by the roadside?" asked the prince, " and why do you dress in such a fashion? "	"Tại sao anh xin ăn bên vệ đường?" Hoàng tử hỏi "Và tại sao anh mặc đồ như thế?"
"I have renounced the joys of earth," answered the monk, " I am seeking for a way of salvation, a way of escape from the sufferings of life, for peace can only be found by giving up the world."	"Tôi đã từ bỏ lạc thú trần gian" vị tu sĩ đáp. "Tôi đang tìm đường giải thoát, con đường thoát khỏi mọi khổ đau của cuộc đời, bởi vì an lạc chỉ có thể tìm thấy được bằng cách từ bỏ thế gian".
When the Prince heard the words of the monk, he knew in his heart that he too must wander homeless and lonely, until he found the answer to all pain and sorrow; until he found a way by which these sufferings should cease for all time.	Khi hoàng tử nghe qua những lời của vị tăng sĩ, chàng thấy từ thâm tâm rằng mình cũng phải cô thân chích bóng, không cửa không nhà, nay đây mai đó cho đến khi tìm được lời giải đáp cho mọi khổ đau, cho đến lúc tìm ra được con đường dứt trừ đau khổ.
As he entered the gates of the palace a servant met him with the glad news that a son had been born to him. This, however, only made the Prince more unhappy, for he knew that it would be much harder now to leave his home and loved ones.	Khi chàng vào cổng hoàng cung, một thị nữ đón chàng với tin mừng là công chúa đã sanh cho chàng một bé trai. Tuy nhiên, việc này chỉ làm cho hoàng tử buồn hơn, vì chàng thấy bây giờ từ già gia đình và những người thân thương sẽ khó khăn hơn nhiều.